

Un drama social

Patologia mental i addicció, un carreró de difícil sortida

El sistema es mostra incapaç d'abordar un problema soterrat que destrueix les vides de joves i famílies

ANTONI LÓPEZ TOVAR
Barcelona

La carta d'un grup de lectors a *La Vanguardia* i que consta en aquesta pàgina va posar aquest diari en alerta. Aprofundint-hi s'arriba a un món de dolor, incomprensió i impotència. Apareixen vides de patiment convertides en un atzucac. És el món de l'Àlex i el de la seva família. També el d'en Guillem, el d'en Lluís... Joves amb problemes de salut mental i addiccions que el sistema cataloga com a individus d'elevada complexitat, però no té respostes adequades per a ells. Viuen instal·lats en un bucle d'aflicció del qual en molts casos només escapen amb

L'Àlex va morir com vivia: sol i entre deixalles; tenia 26 anys i el cadàver el van trobar els seus pares

la mort. Mort solitària, al carrer.

En dos anys i set mesos han mort sis joves de famílies pertanyents a l'Associació de Familiars Afectats per Trastorns de Conducta (Afatrac). "És una dada esgarrifosa i un problema molt greu", afirma Charo Díez, presidenta d'aquesta entitat, que agrupa més de 270 famílies d'adolescents i joves amb problemes conductuals que poden ser greus.

El dia 6, el cadàver de l'Àlex va ser trobat pels seus pares al pis del seu avi a Sant Salvador de Guardiola. Tenia 26 anys. Va morir com vivia, sol i entre deixalles, perquè la convivència al domicili familiar era impossible per la conducta del noi, condicionada per la patologia mental i l'addicció. "Independentment de què digui l'autòpsia, diem que el seu final no hauria estat el mateix si el sistema no l'hagués conduït a estar sol", afirma Díez.

L'Àlex no és una excepció, sinó una mostra d'un patró funest que es reproduïx en les ombres de la nostra societat gairebé de manera clandestina, ja que continua sent un estigma. Joves a qui el consum d'estupefaents els desenvolupa un problema mental latent. O que entren en l'addicció per pal·liar el patiment

EL LECTOR EXPOSA

Avui els seus pares han trobat l'Àlex mort!

No és el primer cas. Aquest any i mig se'n han anat cinc!

Cridem amb força que ja n'hi ha prou!

Pensem que per aquest fet, com pels altres, s'ha de denunciar la Sanitat, la seva incapacitat d'entendre els nostres nois i noies, la incapacitat d'empatia, de professionalitat, de crear recursos per a ells, per difícil que pugui ser. Són les causes d'aquestes morts.

Es parla molt de salut mental, es creen grans programes, i tothom n'està orgullós, però al final els nostres fills sempre queden fora de tot el que es fa, ningú no els vol, ningú no els vol veure. Són massa complexos, diuen, i estan deixats de la mà de Déu.

La realitat és que tant ells com les famílies viuen un calvari de dolor, una gran impotència, una gran frustració, i sempre troben les portes tancades quan busquen alguna cosa per a ells.

Ja n'hi ha prou. Escolteu el clam de les famílies que coneixen bé els seus fills, no us amagueu darrere de lleis per dir que no s'hi pot fer res. Les lleis es poden canviar, o sempre es poden mirar d'una altra manera. "Les lleis són per als homes, però els homes no són per a les lleis".

L'Àlex fa uns mesos es va fer uns talls molt grossos al braç i a la cama. Era diabètic. Va estar ingressat al hospital de Granollers, on vàrem insistir molt perquè fos ingressat en un centre de llarga estada, ja que ell deia que

només es volia morir. Els metges irònicament ens van dir si el volíem tancar per sempre. No és això, el que volem, però sí un temps llarg per poder-lo estabilitzar.

Al cap d'un mes o un mes i mig li van donar l'alta... i ara ja no hi és.

Quants nois i noies encara han de morir perquè us adoneu de la magnitud del problema? No volem paraules, volem fets. És molt urgent. Una societat que permet que passin aquestes coses no és una societat sana, està malalta, malalta de presumpció, d'ignorància, de frivolitat, d'hipocresia i sobretot d'humanitat. Si falta humanitat, ja podem plegar.

Les famílies estem cansades, i un cop més ens toca plorar els nostres fills que es moren. Es moren perquè no han tingut la possibilitat de ser ben atesos, la possibilitat de gaudir d'un dret que ells també tenen, el dret a una vida digna.

Només podem dir prou. Obriu els ulls, ja no dic els cors, però almenys els ulls, per veure què hi ha al vostre voltant.

Sí, denunciem amb força la Sanitat, en aquest cas, però també la Justícia, incapaç de fer justícia, l'escola, els Afers Socials... tots els que d'alguna manera ens tanquen la porta i ens deixen, a les famílies i als nostres fills, un gran patiment.

Mares i pares del GAM (Grup d'Ajuda Mútua) del Vallès Occidental

LLUÍS

"Entre els 14 i els 37 anys va tenir molt pocs moments de felicitat"

A. L. T. Barcelona

"La societat no és conscient d'aquest problema. Els veuen com a uns addictes, i hi ha famílies que ho amaguen. Jo no. El meu germà tenia un trastorn mental d'alta complexitat, afegit al consum. Els costa d'assimilar que estan malament". Parla la germana d'en Lluís, mort fa un any amb 37 anys. "La sort és que almenys no va morir al carrer. Va morir casa, a la seva habitació. El van trobar els meus pares. Estava molt malament", recorda. Entre els 14, quan li van diagnosticar esquizofrènia, i els 37, en Lluís, el petit de tres germans

d'una família prototípica, va tenir molt pocs moments de felicitat. "Ens deia que consumir era l'única manera de no pensar en com n'era, de desgraciat". A diferència d'altres casos, no era violent a casa i tenia ingressos procedents d'una incapacitat laboral que ell mateix havia tramitat. "Quan estava bé el meu germà deia que ho volia solucionar", però mai no es va arribar a adherir a un tractament. "És difícil que pugui decidir una persona que té episodis greus per la seva malaltia", apunta la seva germana.

En el moment de morir, la família estava en procés de sol·licitar la incapacitació econòmica d'en Lluís perquè la seva as-

signació fos destinada a pagar una teràpia obligada pel jutge. "Va ser un calvari d'entrar i sortir dels hospitals; entres per una porta i surts per l'altra. Va estar en un pis tutelat, pagant, però a la mínima s'escapava. No hi ha els recursos adequats per a aquests nois, de manera que molts malviuen al carrer o fins que el cos diu prou".

Mark Dangerfield descriu el problema de joves afectats per patologies mentals: "Utilitzen les substàncies tòxiques com a recursos per gestionar el patiment i la desesperació, que els desborden per tot arreu, i per fer més suportable una existència que és bastant insuportable".●

d'una malaltia mental. Segueix el fracàs escolar, les grans dificultats d'inserció en el món laboral. "Es van fent grans sense rebre atenció", explica Díez. En la major part dels casos, perquè són incapaços de vincular-se als recursos que ofereix el sistema de salut i el sistema és incapaç de captar-los. La convivència a casa es deteriora fins a extrems insostenibles. No hi ha residències adequades per als casos d'elevada complexitat (les privades costen una fortuna). Acaben al carrer, desamparats i amb un patiment extrem. I d'allà, massa vegades, a la presó o al cementiri, per consum, suïcidi o inanició.

"Són malalts que no són conscients que necessiten ajuda", explica la Cristina, mare d'un noi amb problemes conductuals. "Els familiars aguantem tot el que podem, però al final ets tu o ell". Ha patit agressions. "Li pago una habitació perquè no s'estigui al carrer. La justícia em

